

Státní okresní archiv Kutná Hora

221205010

Inventář

Archivní pomůcka č. 294

NAD č. 1616

Značka archivního souboru: OsF

Toman Hugo, JUDr.

[1880]-1898 (1918)

Zpracoval: PhDr. Jana Vaněčková

Kutná Hora 2022

I. Dějiny původce archivního souboru	3
Toman, Hugo, JUDr. (1838-1898)	3
II. Dějiny archivního souboru	5
III. Archivní charakteristika archivního souboru	5
IV. Tematický popis archivního souboru	6
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	6
Příloha Seznam použitých zkratk	7
Jednotky popisu	8
Korespondence	8
Korespondence osobní	8
Abecedně podle odesílatelů	8
Dopisy úřadů a institucí	10
Vědecká, odborná a literární činnost	10
Vědecké práce	10
Korektury	10
Pomocný a studijní přípravný materiál	11
Ilustrační materiál o původci fondu	11
Oslavné projevy a vzpomínky	11
Písemnosti týkající se rodinných příslušníků	11
Písemnosti cizí provenience	11
Rejstřík korporativní	13
Rejstřík osobní	14
Rejstřík zeměpisný	15
Rejstřík děl	16

I. Dějiny původce archivního souboru

Toman, Hugo, JUDr. (1838-1898)

právník a historik

Užití jména: rodné

Narození: 21. 10. 1838

místo: Rychnov nad Kněžnou (Rychnov nad Kněžnou, Česko)

Úmrtí: 19. 3. 1898

místo: Praha-Troja (Praha, Česko : městská část)

Poznámka k zániku: ve své vile v Praze-Troji

Životopis

Právník, historik, novinář a sběratel výtvarného umění JUDr. Hugo Toman se podle matriky narodil 21. 10. 1838 v Rychnově nad Kněžnou jako jediné dítě městského lékaře Václava Tomana a jeho manželky Františky, rozené Vogelové, původem ze vsi Sněžné. V literatuře a jiných starých i nových zdrojích je chybně uvedeno datum narození 20. 10. Kdy tento omyl vznikl, není známo, ale pak se zřejmě neustále opisoval bez ověření v matrice. Po studiu na místním piaristickém gymnáziu absolvoval v letech 1852-1856 gymnázium v Litomyšli. Poté studoval na pražské filozofické fakultě (1856-1861) a na právnické fakultě (1862-1868). V roce 1868 získal titul JUDr. Během studií působil jako vychovatel v rodinách hraběte Karla Chotka a generála Adolfa von Lützow. Pracoval i jako učitel v Brně a v Olomouci, kde se plně zapojil do vlasteneckého života. Spoluzakládal zde v roce 1861 olomoucký česko-jazyčný časopis *Moravan*. Pro svoji angažovanost byl v roce 1863 z učitelského místa propuštěn a věnoval se již jen studiu práv a později své právní praxi. Podařilo se mu uskutečnit studijní cesty do Anglie a Skotska, ze kterých psal fejetony. Ty pak uveřejňoval v německy psaném deníku *Politik*. V roce 1871 se 20. 11. v Rychnově nad Kněžnou oženil s Amalií Heydtovou. Spolu měli jediné dítě, syna Prokopa (1872-1955), který zdědil otcovy vlohy a záliby. Stal se též právníkem, navíc se proslavil i jako spisovatel a sběratel výtvarného umění. Hugo Toman se podílel i na politickém dění, v letech 1872-1878 byl zvolen poslancem do českého zemského sněmu za Rychnov nad Kněžnou a Kostelec nad Orlicí. Stýkal se s Palackým, Riegrem nebo Braunerem. V roce 1875 si Hugo Toman otevřel v Praze advokátní kancelář. Podílel se na založení Městského muzea pražského (dnes Muzeum města Prahy) a na záchraně a rekonstrukci Anežského kláštera. Zemřel 19. 3. 1898 při práci na korektuře knihy *Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy ve své vile v Podhoří* (dnes Praha-Troja). Pochován je na Bohnickém hřbitově v Praze. V Rychnově nad Kněžnou mu byla v roce 1938 odhalena na rodném domě pamětní deska. Již od svých středoškolských studentských let se Hugo Toman živě zajímal o historii a archeologii. Svě první příspěvky proto uveřejňoval již jako gymnazista v *Památkách archeologických*. Od roku 1861 mu *Národní listy* otiskovaly různé politické zprávy, zejména dopisy z Moravy. Publikoval právní studie, věnoval se historickému bádání a studiu malířského umění se zaměřením zejména na nizozemské umění 15. - 17. století. Jako znalec nashromáždil bohatou sbírku obrazů a rytin, které umístil do soukromé obrazárny. Práce z dějin umění zveřejňoval poněkud více v německých odborných časopisech. Svě historické bádání zaměřil koncem 80. let na husitství, zejména na osobu Jana Žižky z Trocnova. Stěžejním Tomanovým dílem se stala jeho kniha *Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy*, která byla v únoru roku 1898 poctěna jubilejní cenou Královské české společnosti nauk. Tiskem vyšlo toto na svou dobu záslužné dílo až po autorově smrti.

Zdroje informací

Čáslavský kraj, ročník 3, číslo 4, 19, 1918.

Jarmila Hanzalová, *Soupis osobních písemných pozůstalostí a rodinných archivů v České republice*. Praha 1997, s. 614.

Ottův slovník naučný, 25. díl, Praha 1906, s. 521-522.

Lubomír Slavíček (ed.), *Slovník historiků umění, výtvarných kritiků, teoretiků a publicistů*

v českých zemích a jejich spolupracovníků z příbuzných oborů (asi 1800-2008) 2. Praha 2016, s. 1525.

Lubomír Vaněk - Marie Kapavíková, Okresní archiv v Kutné Hoře. Průvodce po archivních fondech a sbírkách. Kutná Hora 1969, s. 317.

II. Dějiny archivního souboru

Dějiny jednotky popisu:

Archivní soubor byl po smrti Hugo Tomana ve vlastnictví jeho syna Prokopa Tomana, který jej v roce 1913 daroval Archeologickému a muzejnímu spolku Včela Čáslavská prostřednictvím jeho předsedy Klimenta Čermáka, se kterým se otec i syn Tomanovi dobře znali. Dar přispěl k tomu, že se Prokop Toman stal v témže roce čestným členem Včely Čáslavské. Věnovat tento archivní soubor čáslavskému spolku ovlivnila husitská, potažmo přímo žižkovská tradice, která se ve městě udržovala. Do své smrti v lednu roku 1917 měl tyto dokumenty ve svém držení Kliment Čermák. Správní výbor Včely Čáslavské je přijmul do vlastnictví až na slavnostní schůzi konané 4. 11. 1917. Vše sepsal a spolkovým razítkem opatřil císařský rada Leopold Navrátil, člen správního výboru Včely.

Přímý zdroj akvizice:

Pozůstalost Hugo Tomana se do okresního archivu zřejmě dostala s archiváliemi spolku Včela Čáslavská, které byly převzaty v roce 1962 (č. přírůstku 7, bez čj.). Měl k ní být vyhotoven Leopoldem Navrátilím podrobný seznam, který se však nedochoval. Do konce roku 2006 byla součástí fondu Osobní fondy Kutná Hora-varia, NAD 1308. Vyčleněním v prosinci 2006 vznikl samostatný osobní fond Toman Hugo, JUDr., NAD 1616, k jehož inventarizaci bylo nyní přikročeno.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Způsob uspořádání:

Pozůstalost Hugo Tomana lze charakterizovat jako mezerovitý fond, u kterého nedošlo k vnitřní skartaci. Jazykem fondu je čeština a němčina. Celkový rozsah fondu je 5 kartonů (0,50 bm) a tvoří jej tři typy evidenčních jednotek (karton, rukopis a fotografie na papírové podložce). Časově je fond vymezen léty 1880-1898 (1918). Fond obsahuje pět základních skupin – korespondence, vědecká, odborná a literární činnost, ilustrační materiál o původci fondu, písemnosti týkající se rodinných příslušníků a písemnosti cizí provenience. Soubor byl uspořádán na základě metodického návodu pro pořádání osobních fondů z roku 2000 (čj. AS/1-1955/00), přihlédnuto bylo i ke studii, jejímiž autory jsou Radka Edererová - Václav Podaný, K problematice osobních archivních fondů. Sborník archivních prací 34, 1984, s. 310-350:

1 Korespondence

1/1 Korespondence osobní

2 Vědecká, odborná a literární činnost

2/1 Vědecké práce

2/2 Korektury

2/3 Pomocný a studijní přípravný materiál

3 Ilustrační materiál o původci fondu

3/1 Oslavné projevy a vzpomínky

4 Písemnosti týkající se rodinných příslušníků

5 Písemnosti cizí provenience

Korespondence se dělí na dopisy od soukromých osob a od institucí. Řazena je abecedně, dochovaly se i koncepty Tomanových odpovědí. U soukromých osob se pro snadnější orientaci uvádí i stručná charakteristika dané osoby. Údaj v závorce udává korespondenci přijatou a odeslanou.

Budoucí přírůstky:

Fond lze považovat za uzavřený a přírůstky se dají očekávat jen výjimečně.

Fyzický stav jednotky popisu a technické požadavky:

Z hlediska fyzického stavu je soubor mírně poškozený prachem. Opotřebením odpovídá délce jeho stáří. Restaurátorské ani konzervační zásahy nebyly provedeny.

Odkazy na příbuzné dokumenty, archiválie a pomůcky pro vyhledávání:

Státní okresní archiv Kutná Hora, Včela čáslavská - muzejní a vlastivědný spolek Čáslav 1864-1970, NAD 909, kniha č. 1.

Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, Toman Hugo JUDr., Rychnov nad Kněžnou 1854-1893, NAD 1284.

Pravidla zpracování:

Základní pravidla pro zpracování archiválií 2021.

Metodický návod týkající se pořádání osobních fondů z roku 2000 (čj. AS/1-1955/00).

Schéma pro pořádání osobních fondů: Radka Edererová - Václav Podaný, K problematice osobních archivních fondů. Sborník archivních prací 34, 1984, s. 310-350.

IV. Tematický popis archivního souboru

Tematický popis jednotky popisu:

V rámci souboru lze zejména využít rukopis knihy Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy a výpisky, které se k této knize vztahují. Pro badatele by mohla být zajímavá i Tomanova korespondence s našimi i zahraničními vědci. I ona se vztahuje jen k husitskému válečnictví a osobě Jana Žižky z Trocnova. Ve fondu se dochovaly i výpisky a jedna fotografie týkající se novodobého šlechtického rodu Žižků z Trocnova. Z roku 1918 pochází jediné posteriorum souboru. Jedná se o pietní vzpomínku Leopolda Navrátila, která vyšla tiskem v Čáslavském kraji.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky

Prameny a literatura:

viz Zdroje informací

Zpracovatel jednotky popisu: Vaněčková, Jana, PhDr. (1959-)

Datum popisu: leden-září 2022

Seznam použitých zkratk

bm – běžný metr

čj. – číslo jednací

fsn – fotografie na papírové podložce

kar – karton

NAD – Národní archivní dědictví

rkp – rukopis

SOA – státní oblastní archiv

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datece
	221205010/1616	1	
	JUDr. Toman Hugo čeština, němčina počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou: fsn, 1, 1890-1890; kar, 5, [1880]-1898 (1918); rkp, 1, 1898-1898		
1	1	2	
	Korespondence		
2	1/1	3	
	Korespondence osobní		
3	1/1/1	4	
	Abecedně podle odesílatelů		
4	1/1/1/1	5	kar 1
	Baloun Josef: učitel v Pečkách (1+0)		1892
4	1/1/1/2	6	kar 1
	von Bezold Friedrich: německý historik, učitel na univerzitě v Erlangenu (1+0)		1892
4	1/1/1/3	7	kar 1
	Bloch Emil: dánský historik umění a kurátor muzea v Kodani (1+0)		1891
4	1/1/1/4	8	kar 1
	Bodemann Eduard: německý knihovník v Hanoveru (1+0)		1895
4	1/1/1/5	9	kar 1
	Čech Svatopluk: básník, prozaik a novinář (2+0)		1892
4	1/1/1/6	10	kar 1
	Dufour Théophile: švýcarský archivář, knihovník, historik, ředitel knihovny v Ženevě (2+0)		1891
4	1/1/1/7	11	kar 1
	Dziatzko Karl: německý filolog, knihovník univerzitní knihovny v Göttingen (1+0)		1891
4	1/1/1/8	12	kar 1
	Haack Friedrich: fotograf v německém městě Jena (1+0)		1891
4	1/1/1/9	13	kar 1
	Hartel Wilhelm August: ředitel vídeňské Dvorské knihovny (1+0)		1894
4	1/1/1/10	14	kar 1
	von Heinemann Otto: německý historik, vedoucí knihovny ve Wolfenbüttelu (1+0)		1891
4	1/1/1/11	15	kar 1
	Heller Adolf: obyvatel obce Hřiby, kde probíhala bitva u Lipan (1+0)		1894
4	1/1/1/12	16	kar 1
	Hostaš Karel: advokát v Klatovech (2+0)		1890-1891
4	1/1/1/13	17	kar 1
	Kallab Valerian: advokát ve Velkém Meziříčí (1+0)		1893

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
4	1/1/1//14 Kalousek Josef: historik (11+1)	18	kar 1 1890-1897
4	1/1/1//15 Kameníček František: moravský historik (1+0)	19	kar 1 1894
4	1/1/1//16 Kruis Karel: ředitel Lihovarnické školy a výzkumné stanice česko-moravsko-slezského spolku pro průmysl lihovarnický v Praze (1+0)	20	kar 1 1891
4	1/1/1//17 Kuhn Friedrich: knihovník v oddělení hudebních rukopisů Vratislavské státní knihovny (1+0)	21	kar 1 1895
4	1/1/1//18 Lacroix Jean: fotograf v Ženevě (2+0)	22	kar 1 1891
4	1/1/1//19 Langer Edmund: katolický kněz, archivář a knihovník v Děčíně (1+0)	23	kar 1 1892
4	1/1/1//20 Mareš František: archivář v Třeboni (4+0)	24	kar 1 1890-1897
4	1/1/1//21 Markgraf Hermann: slezský historik, ředitel městské knihovny ve Vratislavi (1+0)	25	kar 1 1895
4	1/1/1//22 Matyáš Antonín: tajemník křesťanské akademie v Praze (0+1)	26	kar 1 1890
4	1/1/1//23 Menčík Ferdinand: lektor české řeči a literatury na Vídeňské univerzitě (1+0)	27	kar 1 1893
4	1/1/1//24 Mourek Václav Emanuel: univerzitní profesor, germanista (2+0)	28	kar 1 1893-1895
4	1/1/1//25 Müller Josef Theodor: kazatel a historik Jednoty bratrské v Herrnhutu (česky Ochránov) (1+0)	29	kar 1 1891
4	1/1/1//26 Müller Karl Konrad: německý klasický filolog, ředitel Jenské univerzitní knihovny (2+0)	30	kar 1 1891
4	1/1/1//27 Pietschmann Richard: německý historik, knihovník univerzitní knihovny v Göttingen (1+0)	31	kar 1 1895
4	1/1/1//28 Pinsker Čeněk: advokát ve Voticích (3+0)	32	kar 1 1891-1892
4	1/1/1//29 Rittig Karl: obyvatel obce Chabařovice, kde probíhala bitva u Ústí nad Labem (2+0)	33	kar 1 1893

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
4	1/1/1//30 Sedláček August: historik (1+0)	34	kar 1 [1892]-[1895]
4	1/1/1//31 Staněk Bohumír: statkář v Rakovníku (1+0)	35	kar 1 1894
4	1/1/1//32 Thir Karel: historik, archivář, profesor na gymnáziu v Táboře (8+0)	36	kar 1 1893-1896
4	1/1/1//33 Tyl František: schwarzenberský archivář a knihovník (1+0) veřejná poznámka: opis dopisu, který byl poslán Josefu Kalouskovi	37	kar 1 1894
4	1/1/1//34 Vrba Karel: rakouský a český mineralog, rektor Karlovy univerzity (1+0)	38	kar 1 1898
4	1/1/1//35 Von Wulf Max: německý spisovatel (1+0)	39	kar 1 1892
4	1/1/1//36 Zákrejs František: úředník, dramatik, spisovatel (1+0)	40	kar 1 1894
3	1/1/2 Dopisy úřadů a institucí	41	
4	1/1/2//1 Český časopis historický: redakce, redaktor historik Antonín Rezek (3+0)	42	kar 1 1894-1895
4	1/1/2//2 Großherzogliche Badische Hof-und Landesbibliothek in Carlsruhe (1+0)	43	kar 1 1893
4	1/1/2//3 Hofbibliothek in Wien (0+1)	44	kar 1 1894
4	1/1/2//4 Rathskanzlei zu Zittau (1+0)	45	kar 1 1895
1	2 Vědecká, odborná a literární činnost	46	
2	2/1 Vědecké práce	47	
3	2/1//1 Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy rukopis autorské dílo: Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy (Hugo Toman : kniha) autor textu: Toman, Hugo, JUDr. (1838-1898)	48	rkp 1 1898
2	2/2 Korektury	49	
3	2/2//1 Korektura Hugo Tomana jeho článku O bojových vozích a složení husitských šiků vozových, který vyšel v Českém časopise historickém číslo 1, s. 217-230	50	kar 2 1895

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datece
3	2/2//2	51	kar 2
	Korektura knihy Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy od Josefa Kalouska		1897
3	2/2//3	52	kar 2
	Korektura Hugo Tomana jeho knihy Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy		1897–1898
3	2/2//4	53	kar 2
	Korektura knihy Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy připravená Hugo Tomanem pro ředitele tiskárny		1898
2	2/3	54	
	Pomocný a studijní přípravný materiál		
3	2/3//1	55	kar 3
	Výpisky, poznámky a koncepty ke knize Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy II		[1880]–[1898]
3	2/3//2	56	kar 4
	Výpisky, poznámky a koncepty ke knize Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy III		[1880]–[1898]
3	2/3//3	57	kar 4
	Výpisky, poznámky, novinové výstřižky ke knize Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy VI		[1880]–[1898]
3	2/3//4	58	kar 5
	Výpisky a koncepty ke knize Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy		[1880]–[1898]
3	2/3//5	59	kar 5
	Výpisky týkající se rytířské rodiny Žižka z Trocnova		[1880]–[1898]
1	3	60	
	Ilustrační materiál o původci fondu		
2	3/1	61	
	Oslavné projevy a vzpomínky		
3	3/1//1	62	kar 5
	Pietní vzpomínka Leopolda Navrátila na Hugo Tomana, od jehož úmrtí uplynulo dvacet let, Čáslavský kraj 3, 1918, č. 19.		1918
1	4	63	
	Písemnosti týkající se rodinných příslušníků		
2	4//1	64	kar 5
	Toman Prokop, JUDr.: syn Dopisy císařskému radovi Leopoldovi Navrátilovi, který byl členem správního výboru Včely Čáslavské (3+3)		1917
1	5	65	
	Písemnosti cizí provenience		
2	5//1	66	kar 5
	Dopis Karla Vrby Josefu Kalouskovi		1898
2	5//2	67	fsn 1

**Fotografie malého Františka Julia se svým otcem Adolfem
Antonínem Žižkou z Trocnova**

1890

výška 118 mm, šířka 68 mm; neurčeno

místo fotografování: Mariánské Lázně (Cheb, Česko)

fotograf: Ateliér Langhans (Praha, Česko : 1880-1948)

místo vzniku: Mariánské Lázně (Cheb, Česko)

Rejstřík korporativní

Ateliér Langhans (Praha, Česko : 1880-1948)

67

Rejstřík osobní

Toman, Hugo, JUDr. (1838-1898)

1, 48

Vaněčková, Jana, PhDr. (1959-)

1

Rejstřík zeměpisný

Mariánské Lázně (Cheb, Česko)

67

Rejstřík děl

Husitské válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy (Hugo Toman : kniha)

48

Název archivní pomůcky: Toman Hugo, JUDr.

Značka archivního souboru: OsF

Časové rozmezí archivní pomůcky: [1880]-1898 (1918)

Počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou: 7 (fsn, 1, 1890-1890; kar, 5, [1880]-1898 (1918); rkp, 1, 1898-1898)

Počet jednotek popisu, které lze na základě archivní pomůcky zpřístupnit: 67

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 0,50 bm

Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni: 5. října 2022

Zpracovatel archivního souboru: PhDr. Jana Vaněčková

Archivní pomůcku sestavil: PhDr. Jana Vaněčková

Počet stran archivní pomůcky: 17

Archivní pomůcku schválil: PhDr. Vojtěch Vaněk, Ph.D., vedoucí oddělení pod čj. SOAA-KH/6661/2022, dne 5. 10. 2022